

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

KAPLICZKA SŁUPOWA PRZY UL. TRAWNA GÓRA W BACHOROWICACH

OPRACOWAŁ
dr Mariusz Wrona
dyplomowany konserwator dzieł sztuki

Kraków 2024

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

kapliczka słupowa w Bachorowicach

OPIS OBIEKTU

- imię i nazwisko artysty: nieznane (prawdopodobnie warsztat lokalny)
- czas powstania: XIX w,
- technika: kapliczka murowana z cegły i kamienia, elewacja tynkowana, dekorowana warstwą malarską, dach o konstrukcji drewnianej kryty dachówką ceramiczną,
- wymiary:

wymiary zasadnicze

wysokość: 355 cm
szerokość: 120 cm
głębokość: 114 cm

- kształt obiektu: kształt wpisuje się w formę wydłużonego prostopadłościanu,
- adres przechowywania: ul. Pod Trawną Górą, Bachorowice, gmina Brzeźnica, działka nr 121802_2.0008.2 183/1
- właściciel obiektu: Tadeusz Baran ul. Św. Marcina 145 Marcyporęba
- inskrypcje:

JEZU UFAM TOBIE

HISTORIA OBIEKTU

Kapliczka powstała w XIX wieku. Wskazują na to cechy stylowe, technika i technologia wykonania oraz uwarunkowania historyczne. Na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci, za sprawą inicjatywy społecznej, kapliczkę poddano pracom remontowym skoncentrowanym na wprowadzeniu warstwy dociepleniowej wspólnie z warstwą tynku polimerowego.

TECHNIKA WYKONANIA

Kapliczka murowana na zaprawie wapienno piaskowej z cegły palonej i kamienia. Poszczególne płaszczyzny ścian kryte obrzutką tynkarską (prawdopodobnie wapienno piaskową). Całość pierwotnie pokryta dekoracyjną warstwą malarską (prawdopodobnie wapienną). Obiekt posadowiony na kamiennej ławie fundamentowej. Dach dwuspadowy o konstrukcji drewnianej obecnie kryty współczesną dachówką ceramiczną. Pełnoplastyczne przedstawienia Matki Boskiej oraz upadek Chrystusa pod krzyżem znajdujące się w niszach kapliczki wykonane z gipsu w procesie prefabrykacji.

OPIS FORMALNO STYLISTYCZNY

Kapliczka posiada formę symetrycznego, wertykalnego pomnika zwieńczonego dachem dwuspadowym. Prostopadłościenna bryła artykułowana niewielkich rozmiarów niszami

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

kapliczka słupowa w Bachorowicach

w których umieszczono pełnoplastyczne przedstawienie Matki Boskiej, Chrystusa upadającego pod krzyżem oraz Imaculata. Centralną część kapliczki opasa proste, prostopadłościennie profilowane z inskrypcją „JEZU UFAM TOBIE”.

Wprowadzona warstwa styropianowa wyraźnie deformuje pierwotny koncept architektoniczny. Uniemożliwia tym samym szczegółową identyfikację formy zabytku.

STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Kapliczka silnie przekształcona w skutek przeprowadzonych prac remontowych. Poszczególne powierzchnie ścian murowych przesłonięte szczelnie systemową warstwą docieplenia (warstwa styropianowa wespół z polimerowym tynkiem dekoracyjnym). Wprowadzona okładzina wyraźnie deformuje pierwotny koncept architektoniczny. Niweluje, artykułuje architektoniczne, zmienia proporcje doprowadzając do karykaturalności stylistycznej. Syntetyczna okładzina ponadto ogranicza wymianę wilgotnościową ścian doprowadzając do intensyfikacji procesów degradacyjnych.

Stan zachowania więźby dachowej dobre. Obecne poszycie dachu, wykonane na przestrzeni ostatnich dekad, odbiega swą formą od zabytkowego charakteru obiektu.

Zasadniczy stan techniczny ścian murowych i poszczególnych składowych trudny do oceny z uwagi na warstwy okładziny styropianowej przesłaniającej poszczególne partie elewacji.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Wnioski i założenia konserwatorskie

Kapliczka, stanowi niewątpliwie cenny i wartościowy zabytek. Posiada wysoki poziom artystyczny, walory historyczne, kompozycyjne oraz technologiczne.

Generalnym założeniem podejmowanych prac jest przeprowadzenie pełnej konserwacji techniczno-estetycznej, w wyniku której zostanie w możliwie najwyższym stopniu przywrócony oryginalny wygląd kapliczki, równocześnie z szeroko zakrojonymi działaniami naprawczymi skoncentrowanymi przede wszystkim na przywróceniu właściwości technicznych uszkodzonym elementom.

Zgodnie z założeniami, priorytetowym jest eliminacja okładziny styropianowej przesłaniającej zasadniczą powierzchnię elewacji. Dalsze postępowanie konserwatorskie zależne jest tym samym

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

kapliczka słupowa w Bachorowicach

od wyników rozpoznania techniki technologii wykonania oraz przyczyn zniszczeń poszczególnych materiałów.

Proponuje się zastąpienie obecnego poszycia materiałem o historycznym charakterze (dachówka ceramiczna „karpiówka”, alternatywnie gont drewniany itp.). Zależnie od stanu zachowania więźby dachowej należy wprowadzić niezbędne działania naprawcze, profilaktyczne, tudzież wykonać nową konstrukcję dachu. Zależnie od stanu zachowania historycznych warstw tynku należy wykonać działania konserwatorskie (zachowawcze) lub/oraz renowacyjne (wykonanie nowych tynków renowacyjnych WTA).

Całość prac zostanie udokumentowana w formie opisowej i fotograficznej.

Proponowane postępowanie konserwatorskie

1. Usunięcie okładziny styropianowej.
2. Szczegółowa weryfikacja techniki technologii wykonania kapliczki, stanu zachowania oraz nawarstwień powierzchniowych.
3. Usunięcie niehistorycznych nawarstwień powierzchniowych (tynków, przemalowań etc.).
4. Usunięcie obecnego poszycia dachu.
5. Wykonanie izolacji poziomej kapliczki w technice iniekcji (krem).
6. Wykonanie niezbędnych działań naprawczych struktur ścian tynków (cerowanie, uzupełnienia warstw zapraw, konsolidacja strukturalna itp.)
7. Rekonstrukcja/uzupełnienie warstw tynku w systemie tynków renowacyjnych WTA.
8. Naniesienie nowej powłoki malarskiej.
9. Wykonanie nowego poszycia dachu w postaci (dachówki ceramicznej/gontu drewnianego)
10. Wykonanie osypki kamiennej wokół posadowienia kapliczki (frakcjonowany kamień winien być odseparowany od podłoża geowłókniną).
11. Kompleksowa konserwacja przedstawień figuralnych Matki Boskiej oraz Chrystusa upadającego pod krzyżem.
12. Wykonanie dokumentacji prac konserwatorskich w formie opisowej i fotograficznej.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
kapliczka słupowa w Bachorowicach

Fot. nr 1. Kapliczka słupowa w Bachorowicach. Widoczne na fotografii: okładzina dociepleniowa przestaniająca zasadniczą bryłę architektoniczną kapliczki.

Fot. Mariusz Wrona

marzec 2024 r.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
kapliczka słupowa w Bachorowicach

*Fot. nr 2. Kapliczka słupowa w Bachorowicach. Widoczne na fotografii: okładzina dociepleniowa
przestaniająca zasadniczą bryłę architektoniczną kapliczki.*
Fot. Mariusz Wrona

marzec 2024 r.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
kapliczka słupowa w Bachorowicach

*Fot. nr 3. Kapliczka słupowa w Bachorowicach. Widoczne na fotografii: okładzina dociepleniowa
przestaniająca zasadniczą bryłę architektoniczną kapliczki.
Fot. Mariusz Wrona*

marzec 2024 r.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
kapliczka słupowa w Bachorowicach

Fot. nr 4. Kapliczka słupowa w Bachorowicach. Widoczne na fotografii: okładzina dociepleniowa przestaniająca zasadniczą bryłę architektoniczną kapliczki.

Fot. Mariusz Wrona

marzec 2024 r.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
kapliczka słupowa w Bachorowicach

Fot. nr 5. Kapliczka słupowa w Bachorowicach. Widoczne na fotografii: przemalowane przedstawienie Chrystusa upadającego pod krzyżem .

Fot. Mariusz Wrona

marzec 2024 r.